

Ny gjødselbrukforskrift

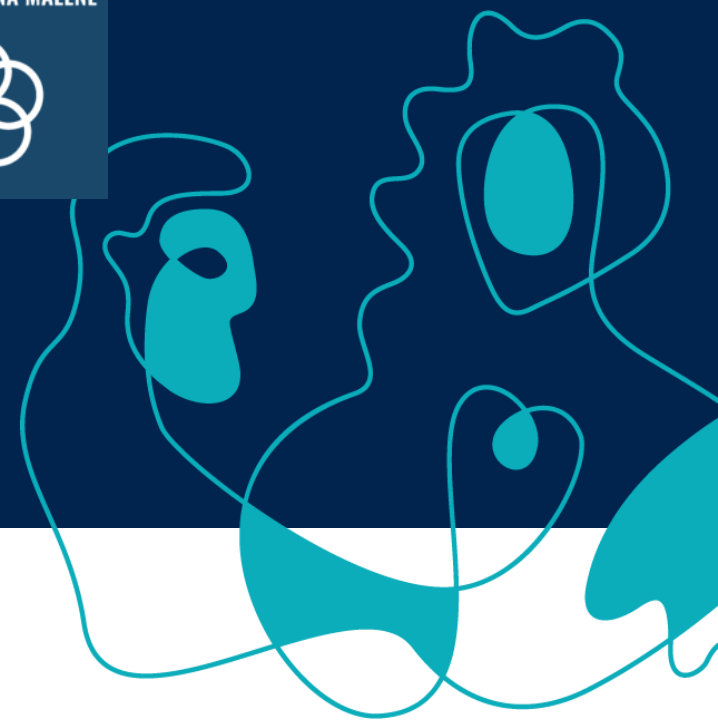

Otto Galleberg
Seksjonssjef landbruksavdelingen

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Formål: Legge til rette for bærekraftig og trygg utnyttelse av gjødsel som en ressurs

Virkeområde: Lagring og bruk av organiske gjødselvarer og bruk av uorganiske gjødselvarer

Viktig ressurs – men med tosidig natur

- Husdyrgjødsel og annen gjødsel er viktige ressurser
- Men det må spres til rett tid og med rett mengde
- Nødvendig med innstramminger
 - Bedre ressursutnyttelse
 - Bedre miljøbeskyttelse
 - Overholde forpliktelser (vanndirektivet, klimamål, Gøteborgprotokollen mv.)

De viktigste endringene

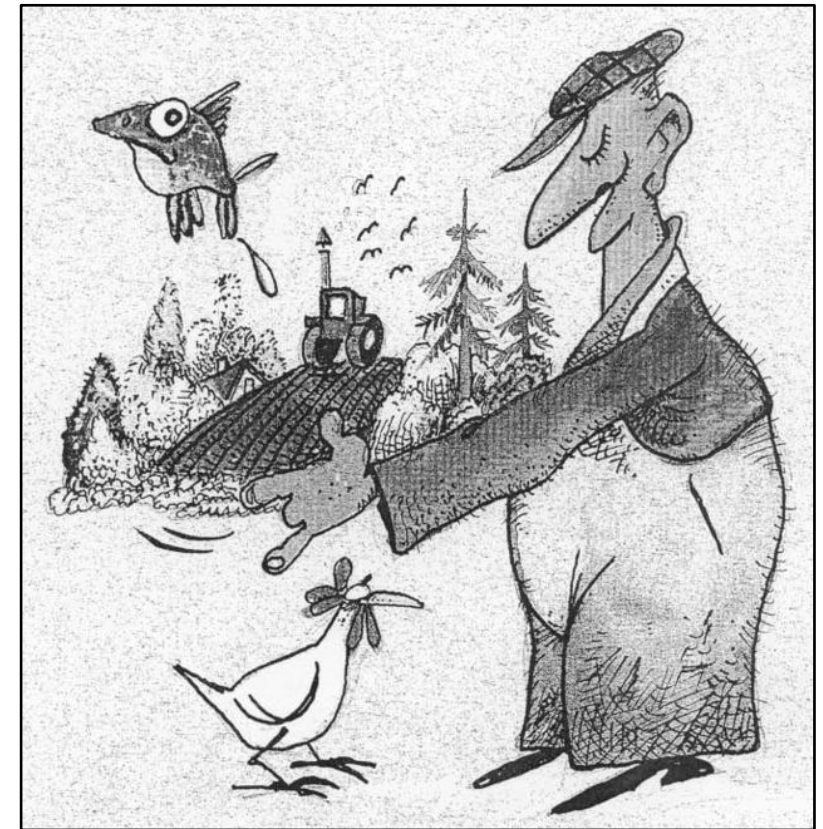
- Tidligere spredefrist om høsten
- Regler om bruk av gjødsel vil i større grad gjelde på tvers av gjødselslag
- Overgang frå minstekrav til spreieareal til grense for fosformengde.
- Sluser inn bestemmelser om gjødslingsplan, og krav om journal
- Justert myndighetsfordeling

Når kan du spre gjødsel? I vekstsesongen!

Spredetidspunkt for organiske gjødselvarer

- Ikke på snødekt eller frossen mark
- 1. mars til 1. september
- Ved etablering av høstvekster utvides spredefristen til 15. september
- Arealet skal høstes, eller det skal etableres plantevekst etter siste spredning
Beiting regnes som høsting

Illustrasjon: Thore Hansen

Hvor mye gjødsel kan du spre?

Maksgrenser for spredning av fosfor per dekar

Frem til 01. januar 2027	3,5 kg P/daa
01. januar 2027-31. desember 2029	2,8 kg P/daa
01. januar 2030-31. desember 2032	2,5 kg P/daa
01. januar 2033 -	2,3 kg P/daa
Innmarksbeite godkjent som spredeareal	2,0 kg P/daa

Hvor mye gjødsel kan du spre? (Alternativer)

Fosforregnskap for gården/balansegjødsling

Aktuelt dersom avlingene er så høye at du kan tilføre mer fosfor enn det grensene i tabellen gir rom for, uten at fosfortallet i jorda øker.

Det er maks tillatt å spre 3,5 kg P/daa/år

Gjødsling av fosforkrevende vekster (potet og grønnsaker)

Mengden gjødsel må tilpasses vekstenes behov, og ta hensyn til jordas fosforstatus. Jordprøvene kan ikke være eldre enn 4 år.

Arealet må gjødsles og drives slik at risikoen for avrenning reduseres.

Krav til gjødsellager

Plassering: Gjødsellager skal ikke plasseres på flomutsatte områder, eller slik at det er fare for forurensning av vassdrag

Lagerkapasitet: Gjødsellageret skal ha plass til gjødsel fra minimum 8 måneders produksjon, frem til spredning/annen omsetning

Utforming: Gjødsellageret skal utformes slik at det ikke er fare for utlekking, og med ingen/begrenset utslipp til luft, samt nødvendig ventilering av farlige gasser

Hvordan praktisere 3,5 kg P/daa

	Normtall hittil	Ajour kunnskap
Melkeku	14	15
Ammeku	9	8
Ungdyr	4,7	5
Sau	2	2
Avlspurker	4,7	8,1
Slaktegris	0,7	0,37
100 verpehøns	14	12
1000 slaktekylling	8	10

Hvordan praktisere 3,5 kg P/daa nå i 2025

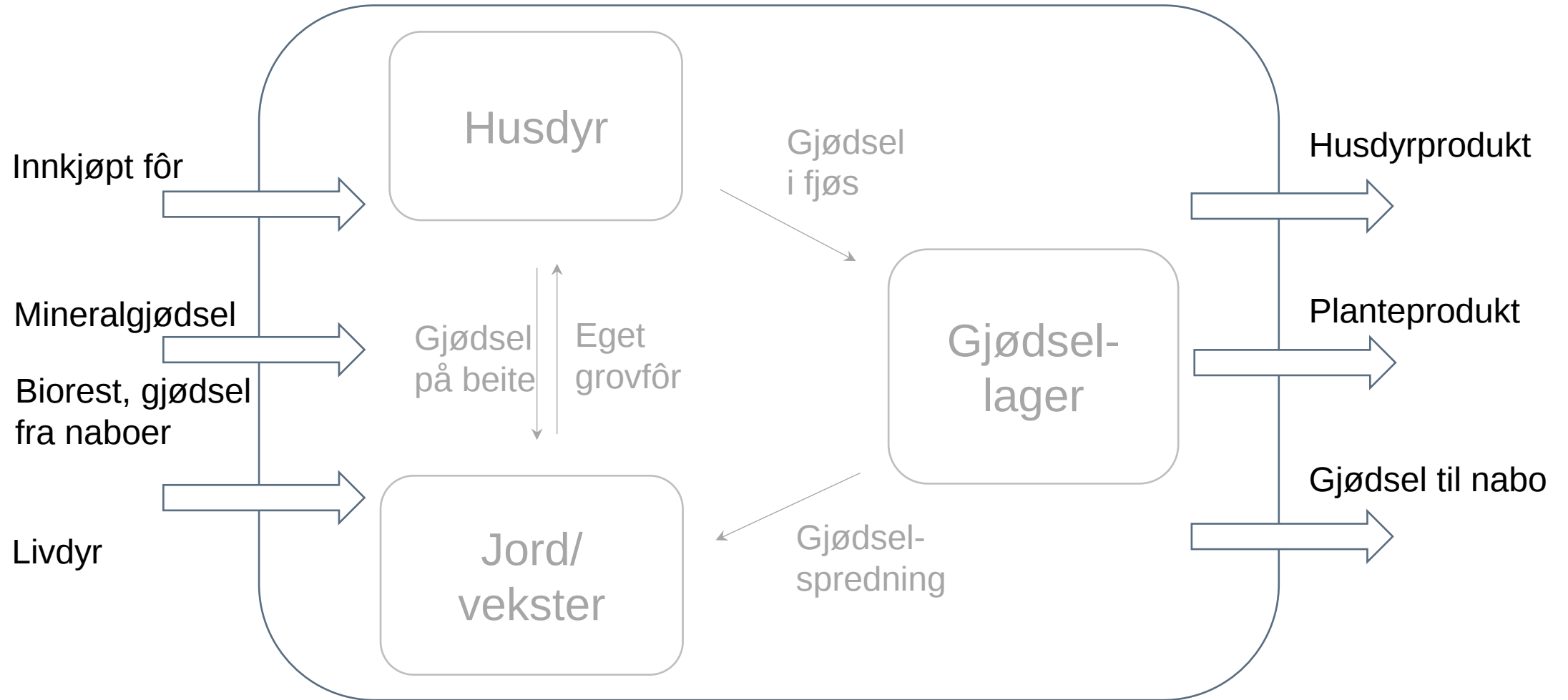
- Vi vil oppfordre til å følge de nye grensene så langt det er praktisk rimelig.
- Det kan være grunn til å gjennomgå gjødslingsplanen på nytt, men uten at det er påkrevd å gjøre om på planene som allerede er lagt.
- Selv om ny grense på 3,5 kg P/daa innføres i 2025, vil det i oppstartsåret være forståelse for at enkeltforetak (bl.a. med melkekyr) der gjødselproduksjon hittil har fått overstige 3,5 kg P/daa kan ha vanskelig for å komme innenfor de nye grensene allerede i 2025.

Valgmulighet - balansegjødsling

- Følge fosforgrensen, eller
- Rette seg etter krav om fosforbalanse
 - Fosforstrømmer inn til gårdsdriften må ikke være større enn fosforstrømmer ut (forhold 1:1 eller bedre)
 - Gjelde for 3-årsperiode av gangen
 - Meldeplikt

Hvordan lykkes og hvordan dokumentere fosforstrømmene?

Noen aktuelle tilpasninger for berørte foretak

- Overgang til lavfosfat-gjødsel
- Balansegjødsling – må få mest mulig ut av husdyrgjødsel og grovfôrarealene
- FKRA ser på fosforfattig kraftfôr
- Skaffe større arealgrunnlag – nydyrking, gjenoppta areal ute av drift, utmarksbeite
- Omfordeling til ledig areal i mindre eller større avstand
- Storskalaløsninger for omfordeling over fylkesgrenser
- Justere dyretall

Spredeareal på beite og grense på 2 kg P/daa

- Spredning også av mineralgjødning blir avgrenset til at arealet må inneha godkjenning, noe som berører nokså store areal.
- Innmarksbeiter som hittil er tilført mineralgjødning kan i en overgangsperiode ut 2027 tilføres mineralgjødning uten at arealet er godkjent.
- Uggjødsling innmarksbeiter huser viktige naturverdier nettopp fordi de er uggjødsling. Derfor legger vi vekt på å skjerme mot gjødsling i slike tilfeller.

Gjødslingsplan

I 2025 gjelder samme regler som tidligere.

Fra 2026 skal det være gjødslingsplan dersom:

- Du disponerer og gjødsler mer enn 25 daa/år
- Du dyrker poteter eller grønnsaker som krever mye fosfor på mer enn 5 dekar.

Planen skal være klar før vekstsesongen starter.

Gjødslingsjournal (nytt krav)

Fra og med 2026 skal alle som bruker gjødsel føre gjødseljournal.

Gjødseljournalen skal vise:

- Hvor og når det er gjødsla
- Hvilken type og mengde gjødsel som er brukt
- Hvor mye fosfor og nitrogen som er tilført hvert areal
- Hvor mye total-nitrogen og total-fosfor som er tilført.

Journalen skal kunne legges frem for kontroll senest 1. november det året gjødslinga er gjennomført.

Ymse

Krav til

- Dyrehold utomhus (§ 6)
- Bakkelagring av faste gjødselslag (§ 8),
- Rundballer og annen midlertidig lagring av fôr (§ 9)
- Planterester fra grønnsaksavlinger og veksthus (§ 10 og § 11)
(som får tidsavgrensning og ikke får plasseres nær vann, flomutsatte areal)

Krav til oppsamling av silopressaft (§ 9) og næringsholdig væskeoverskudd fra husdyrrom og veksthus (§ 10)

Noen justeringer og oppmykninger smlkn. med høringsforslaget

- Overgangstid før strammere fosforgrenser (§ 20)
- Justeringer og overgangstid for spredefrister (§ 15)
- Ikke krav om dekke på lager for svinegjødsel nå, skal utredes nærmere og innføres så snart som mulig (§ 7)
- Fjorfegjødsel kan lagres på bakken uten krav om å skjerme mot nedbør (§ 8)
- Tørre gjødselvarer mottatt utenfra kan lagres på bruksstedet utenom vekstsesongen (§ 8)
- Jordprøver i hovedsak < 8 år, og ikke krav om uavhengig konsulent

Jordprøver

- Differensiering i krav til maks alder: < 2 år (avløpsslam § 22), < 4 år (balanse gjødsling § 20 og grønnsaker § 21), ellers < 8 år (§ 26)
- § 29 med selve kravet til jordprøver
- Jordprøver skal være representative mhp. Jordvariasjon, størrelse, form på arealet
- Analyseresultat for P-AL-verdi, pH, jordart, moldinnhold
- Resultater skal innleveres til offentlig register fra tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer
- Hjemmelsgrunnlag for å innhente opplysninger er i forurensningsloven.
- Landbruksdirektoratet vil få ansvar for forvaltning, behandling og sikring av data

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033-->
Krav til spredetidspunkt	Omtrent samme krav som tidligere, se veiledning		Kravene i ny forskrift gjelder. Se veiledning for hva som gjelder ditt område.						
Innmarksbeite som spredeareal for husdyrgjødsel	Søknadspliktig. Godkjenninger gitt før 1.feb. 2025 gjelder fortsatt.								
Innmarksbeite som spredeareal for mineralgjødsel	Tillatt så lenge du har gjødslingsplan fra 2022 eller 2023 som viser at det ble brukt mineralgjødsel før 1. feb. 2025			Søknadspliktig					
Gjødslingsplan	Som før	Kravene i ny forskrift gjelder.							
Gjødslingsjournal, inkl. oversikt over mottatt gjødsel > 75 kg P	Ikke krav	Kravene i ny forskrift gjelder.							
Innrapportering av opplysninger om bortskaffelse av gjødsel >75 kg P	Kravet gjelder fra det tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer								
Jordprøver	Jordprøver tatt før 2025 er godkjent såfremt de er kartfestet og gir informasjon om jordart, pH, P-AL og moldinnhold.					Jordprøver skal tilfredsstillere krav i ny forskrift			
Innrapportering av analyseresultat fra jordprøver	Kravet gjelder fra det tidspunkt Landbruksdirektoratet bestemmer								
Bruk av gjødselvarer med avløpsslam						Ikke tillatt hvis P-AL >=14. Siste jordprøve maks 2 år gammel. Det kan maks tilføres 25 kg P/daa over en tiårsperiode.			

Forvaltning og oppfølging

- Mangelfull oppfølging av dagens regelverk
 - For vellykket gjennomføring utarbeider Landbruksdirektoratet forvaltningsverktøy, med hensikt på å:
 - Holde felles oversikt over spredeareal
 - Ivareta rapporteringsplikter
- Kommunen vil fortsatt være tilsynsmyndighet
- Myndighet til å stille strengere/mer lempelige krav løftes til Statsforvalteren

Forvaltningsstøtte
for oppfølging av
spredearealkravet
for husdyrgjødsel

Nytte og kostnad med ulike
alternativer

Rapport nr. 18/2024
15.3.2024

Fosformengde og spredeareal - hjelpeverktøy

Rapport for forvaltningen:

- Beregnet mengde produsert fosfor i husdyrholdet ifht disponert areal
- Henter data fra eStil-PT og Leveransedatabasen
- Godkjent innmarksbeiteareal ikke med
- Må justeres for beitetid i utmark
- Høyere/lavere avdrått enn 7-9,5 tonn pr melkeku
- Tyngre slaktegris enn 130 kg
- Purkering
- mm

Org. nummer	Navn	Driftssenter	Kommune	Kg P fra egen husdyrgjødsel	Disp. areal fulldyrka + overflatedyrka (daa)	Tillatt spredt på egne arealer 2025-2026 (kg P)	Må bortskaffes/Kan mottas 2025-2026 (kg P)	Spreddeareal som mangler/Spreddeareal man har ekstra 2025-2026 (daa)
824454892	EIRIK LYSTRUP	3328-58/1/0	ÅL	174	123	431	-257	-73
824793182	OLA DUSEGARD	3328-85/1/0	ÅL	112	38	133	-21	-6
828676792	HEMING TEKSLE GURIGARD	3328-63/1/0	ÅL	366	216	756	-390	-111
869191752	GÅSTERUD HELGE HERMANN	3328-16/1/0	ÅL	585	189	662	-77	-22
869463272	GRO STAVE HOLEPLASS	3328-38/1/0	ÅL	64	38	133	-69	-20
869881562	GÅSTERUD INGE RAGNAR	3328-15/13/0	ÅL	102	43	151	-48	-14
869925632	MEDGARD NILS	3328-69/1/0	ÅL	302	165	578	-276	-79
870278152	SKARSGARD TORLEIF EINAR	3328-89/1/0	ÅL	139	130	455	-317	-90
881149532	GJELDOKK HESTESENTER OLAV ANDRES ÅDNEGARD	3328-105/1/0	ÅL	563	343	1 201	-638	-182
882778312	HÅKON TVEITO	3328-65/2/0	ÅL	172	129	452	-280	-80
886207832	KNUT LAPPEGARD	3328-65/4/0	ÅL	198	101	354	-156	-44
886391102	BJØRG TORSTEINSRUD	3328-61/1/0	ÅL	110	101	354	-244	-70
887828202	GURO TORPE	3328-9/1/0	ÅL	188	148	518	-331	-94
896363042	HÅVARD BREVIK	3328-1/13/0	ÅL	359	184	644	-285	-81
912799905	BJØRNRAR BERGAPLASS	3328-70/7/0	ÅL	212	129	452	-240	-68
912856038	DOKKLIEN DRIFT V/ TERJE RUST	3328-110/46/0	ÅL	131	100	350	-219	-63
915499988	ANNE LISE THUNE SORTEBERGLIEN	3328-91/8/0	ÅL	328	189	662	-334	-95
916479395	LIV TORUNN TORPE	3328-7/13/0	ÅL	84	78	273	-189	-54
918901493	OLE JØRGEN SVENSGÅRD	3328-4/42/0	ÅL	127	64	224	-97	-28
919162198	TRINTRUD GARD	3328-57/4/0	ÅL	430	209	732	-302	-86
919282665	GEORG GJØSTEIN	3328-93/2/0	ÅL	116	82	287	-171	-49
920210511	ÅSE THUNE MAJORMOEN	3328-124/2/0	ÅL	62	69	242	-180	-51
920661815	VEBJØRN DOKK	3328-67/1/0	ÅL	278	188	658	-380	-109
921187920	JOHNNY BRÅTEN	3328-20/12/0	ÅL	33	12	42	-9	-3
921280084	LØSTEGÅRD ANNY-HELENE	3328-22/79/0	ÅL	395	179	627	-232	-66

Følg [Viken-bonden på Facebook](#) for å få aktuell informasjon om jordbruk og skogbruk fra Statsforvalteren.

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Facebook [sfos.no](#)

Nettside [statsforvalteren.no/os](#)

